

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра державного управління
та місцевого самоврядування

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

збірник наукових праць
Випуск 1
(2014 р.)

Рівне – 2014

Зміст випуску

<i>ТЕОРЕТИКО-МЕТОДО-ЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	Кальниш Ю. Г.	Особливості кадрового забезпечення сучасних політичних процесів в Україні.....	7
	Балабаєва З. В.	Особенности государственного управления в эпоху социальных сетей	13
	Скрипчук П. М., Строченко Н. І.	Адаптація законодавчо-нормативних документів України до ЄС.....	17
	Цимбалюк В. І.	Роль правової інформатики в уніфікації управлінських документів.....	21
	Акімова Л. М.	Становлення державного фінансового контролю в Україні.....	24
	Бова Т. В., Вострікова Н. В.	Аналіз засад басейнового принципу як механізму державного управління водними ресурсами.....	30
	Бутник Е. А.	Особенности формирования государственно-частного партнерства в Украине.....	34
	Іванюта П. В.	Особенности державного регулювання економіки за допомогою програмно-цільового управління.....	40
	Романенко Є. О.	Формування позитивного іміджу української держави як стратегічний напрям державної комунікативної політики.....	46
	Бондарчук Н. В., Пугач А. М.	Механізми державної підтримки сільського розвитку.....	54
<i>ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	Гаман С. М.	Глобалізація інвестиційних процесів як унікальна можливість сталого розвитку країни.....	60
	Алейнікова О. В., Маланчук Л. О.	Державне управління сферою надрокористування.....	64
	Щесюк С. В.	Взаємодія місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у розвитку туристичної індустрії Рівненщини.....	67
	Павлов В. І., Пивоварчук Л. В.	Процеси адаптації вітчизняної соціальної політики до європейських вимог.....	71
	Крачунов Х., Кинджакова Е.	Проблеми и възможности за управление на устойчиво развитие на селските и граничните територии в Североизточен район на планиране чрез система за мониторинг.....	74
	Міщук І. В., Пасічний В. Б.	Актуальні проблеми сфери муніципальних послуг, що надаються органами місцевого самоврядування в Україні та шляхи їх вирішення.	79
	Okorskiy V. P., Sribna E.	Problems and Prospects of Improving the Quality of Management Training.....	84

	Ковшун Н. Э.	
	Проблеми забезпечення устійного водопользования в Україні.....	88
	Олійченко І. М., Дітковська М. Ю.	
	Удосконалення системи електронних послуг в органах державної влади.....	92
	Міщук Г. Ю.	
	Розвиток корпоративних соціальних інвестицій: нові можливості державного регулювання трудових відносин.....	98
	Самолук Н. М.	
	Грейдинг як інструмент ефективного управління персоналом.....	103
	Савонік Н. І., Пшеюк О. О.	
	Легалізація територіальної громади – перший етап розширення її повноважень.....	108
	Антонова С. Є.	
	Реалізація державної молодіжної житлової політики на місцевому рівні.....	111
	Коваленко М. М.	
	Богословська спадщина та державне управління: закономірність синтезу.....	116
	Гаман М. В.	
	Стратегія та напрями забезпечення фінансово-економічної безпеки держави в контексті регуляторної реформи.....	122
	Лопушинський І. П.	
	Люстрація як спосіб очищення влади: українські реалії та перспективи	128
	Сазонець І. Л.	
	Трансформація системи державного регулювання міграційних процесів та заходів протидії торгівлі людьми.....	131
<i>ЗАРУБІЖ- НИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВ- НОГО УПРАВЛІННЯ</i>	Акімов О. О., Рибак І. П.	
	Кадрове забезпечення державного управління: досвід зарубіжних країн.....	137
	Корбутяк В. І.	
	Проблеми впровадження електронного документообігу в Україні та їх вирішення на прикладі Естонії.....	145
	Śmiel Sylwia	
	Polityka prawna Unii Europejskiej wobec dziecięcej turystyki seksualnej....	150
	Малиновська О. А.	
	Шляхи вирішення проблеми внутрішніх переміщених осіб: деякі уроки із зарубіжного досвіду.....	154
	Yakymchuk A.	
	The International Experience of Management of the Preservation of biodiversity: Innovative Approach.....	163
	Вимоги до оформлення статей.....	169

Contents of this issue

<i>THE THEORETICAL AND METHO- DOLOGICAL ASPECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION</i>	Kal'nysh Y.	The Features Staffing Contemporary Political Processes in Ukraine	7	
	Balabaeva Z.	The Features of Public Administration in the Era of Social Networks.....	13	
	Skrypchuk P., Strochenko N.	Adaptation of Legislative and Regulatory Documents of Ukraine to the EU...	17	
	Tsymbaliuk V.	The Role of Legal Informatics in the Unification of Administrative Documents.....	21	
	Akimova L.	The Formation of the State Financial Control in Ukraine.....	24	
	Bova T., Vostrikova N.	The Analysis of Basein Principle as a Mechanism of state Water Resources Management.....	30	
	Butnyk E.	The Features State-Formation Private Partership in Ukraine.....	34	
	Ivaniuta P.	The Features of State Regulation of Economy by Means of Program-Target Management.....	40	
	Romanenko E.	The Creating a Positive Image Ukrainian State as a Strategic Direction of State Communication.....	46	
	Bondarchuk N., Pugach A.	The State Support Rural Development.....	54	
	Gaman S.	Globalization Investment Process as a Unique Opportunity for Sustainable Development.....	60	
	<i>THE PRACTICAL ASPECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION</i>	Aleinikova O., Malanchuk L.	The Public Administration of Subsoil Use.....	64
		Schesyuk S.	Cooperation of Local Executive Authorities and Local Authorities in the Development of Rivne Region Tourism Industry.....	67
		Pavlov V., Pivovarchuk L.	The Process of Adapting Domestic Social Policy to European requirements.....	71
Krachunov H., Kindzhakova E.		Problems and Opportunities for Susnainable Management of Rural and Border Areas in North-East Planning Region.....	74	
Mishchuk I., Pasichnyuk V.		The Actual Problem Areas of Municipal Services Provided Local Government in Ukraine and Solutions.....	79	
Okorskiy V. P., Sribna E.		Problems and Prospects of Improving the Quality of Management Training...	84	
Kovshun N.		The Problems of Sustainable Water Use in Ukraine.....	88	
Oliychenko I., Ditkovska M.			92	

	The Improvement electronic services in public authorities.....	
	Mishchuk G.	
	The Development of Corporate Social Investment: New Opportunities Public regulation of labor relations.....	98
	Samoliuk N.	
	Grading as a Tool for Effective Management of Resources.....	103
	Savonik N., Psheyuk O.	
	The Legalization territorial community – the First Phase Expansion of its Powers.....	108
	Antonova S.	
	The Implementation of State Youth Housing Policy at Local Level.....	111
	Kovalenko M.	
	The Theological Heritage and Governance: Synthesis pattern.....	116
	Gaman N.	
	Strategy and Areas of Providing Financial and Economic Security in the Context of the State Regulatory Reform.....	122
	Lopushynskyy I.	
	The Lustration as a Method of Cleaning Power: Ukrainian Realities and Prospects.....	128
	Sazonets I.	
	Transformation of Public Administration System of Migration Processes Regulation and Countermeasures Stores People.....	132
<i>THE FOREIGN GOVERNMENT EXPERIENCE OF PUBLIC ADMINISTRATION</i>	Akimov O., Rybak I.	
	The Staffing of Public Administration: Foreign Experience.....	137
	Korbutiak V.	
	The Problems of Ukraine Electronic Documents and Solutions on Example of Estonia.....	145
	Chmel' S.	
	Legal Policy on Child Sex Tourism in the European Union.....	150
	Malynows'ka O.	
	Solutions to the Problem of Internally Displaced Persons: Some Lessons From the World Experience.....	154
	Yakymchuk A.	
	The International Experience of Management of the Preservation of Biodiversity: Innovative Approach.....	163
	Requirements for Authors	169

Теоретико-методологічні аспекти державного управління

available at: <http://www.news.ce.lviv.ua> (Accessed 10 February 2014).

5. Nedopytans'kyj, M. (2002), "Image of the country – this is very serious", *Viche*, vol. 2 (119).

6. Hnatiuk, S. (2009), "Creation of a positive international image of Ukrainian state in the information space", National institute for the Strategic Studies, available at: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/December2009/02.htm> (Accessed 15 February 2014).

7. Plotnikov, N. S. (2013), "Russian genre" in German media", *Otechestvennye zapiski*, vol. 3, pp. 3–12.

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2003), "Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the National Program for the positive international image of Ukraine for 2003-2006"", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1609-2003-%D0%BF> (Accessed 29 March 2014).

9. The President of Ukraine (2006), "Decree of the President of Ukraine "On the cultural and information center in the foreign diplomatic institutions of Ukraine"", available at: <http://president.gov.ua/documents/4018.html> (Accessed 29 March 2014).

10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2006), "Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval the list of foreign diplomatic missions of Ukraine, in which cultural and information centers will be established"", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/213-2006-%D1%80> (Accessed 30 January 2014).

11. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, available at: <http://mfa.gov.ua/ua> (Accessed 6 April 2014).

12. European Association of Ukrainians (EAU), available at: www.ukrassociation.eu (Accessed 19 December 2013).

13. Nahorniak, T.L. (2008), "The country as a brand. National brand named "Ukraine"", *Stratehichni priorytety*, vol. 4 (9), pp. 220–229.

14. Cabinet of Ministers of Ukraine (2009), "Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of State Program for the positive international image of Ukraine until 2011"", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/554-2009-%D0%BF> (Accessed 12 February 2014).

15. Kiselev, I.Ju. (2013), "Images of states in international relations: mechanisms of transformation", *Polis*, vol. 3, pp. 50–55.

16. Council of Europe (2009), "Opinion on the Draft Law of Ukraine amending the Constitution presented by the President of Ukraine adopted by the Venice Commission at its 79th Plenary Session", available at: <http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-AD%282009%29024-e.aspx> (Accessed

5 April 2014).

17. Council of Europe (2013), "Opinion on the Draft Constitution of Ukraine (prepared by a working group headed by Mr V.M. Shapoval) adopted by the Venice Commission at its 75th Plenary Session", available at: <http://www.venice.coe.int/webforms/documents/CDL-AD%282013%29015-e.aspx> (Accessed 21 April 2014).

18. Tribat, V. (2005), ""Soft security" according to Joseph Nye", *Mezhdunarodnye processy*, vol. 1, available at: <http://www.intertrends.ru/seventh/014.htm> (Accessed 29 March 2014).

19. Bohush, D.O. (2010), "International image of Ukraine: challenges and perspectives", *Ukrains'ka pravda*, available at <http://blogs.ppravda.com.ua/authors/bogush/4b843f0bd3e45/> (Accessed 19 January 2014).

20. Bohush Communications (Ukraine) and Achelis&Partner Public Relations (Germany) (2011), "The monitoring of international media of publications about Ukraine 2010-2014", available at: http://www.bohush.org.ua/eng/publikacii/detail.php?ELEMENT_ID=484 (Accessed 5 February 2014).

21. SilverLining Management Communications & EU Affairs (Brussels), available at: <http://fleishman-hillard.eu/> (Accessed 6 February 2014).

22. Zubyk, O.Ye. (2004), "The image of Ukraine: a view from outside", *Vseukrains'ka ekspertna merezha*, available at: http://www.experts.in.ua/baza/analytic/index.php?ELEMENT_ID=11063 (Accessed 19 January 2014).

23. Ministry of transport and communication of Ukraine (2005), "Order of the Ministry of transport and communication of Ukraine "On approval of state registration of informational electronic resources"" (cancelled), available at <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0528-05> (Accessed 30 March 2014).

24. National touristic office, available at <http://www.ukrtourism.com.ua> (Accessed 24 March 2014).

25. Bzhezinsky, Z. (2011), "Ukraine should become European country", *Suchasnist'*, vol. 9, pp. 3–12.

26. Hal'chyns'kyj, A.S. (2004), *Chas natsional'noho probudzhennia. Publitsystychne ese* [Time of national awakening. nonfiction essay], The National institute for strategic studies, Kyiv, Ukraine.

27. Hubers'kyj, L. (2012), "What is the basis international authority", *Polityka i chas*, vol. 4, pp. 32–39.

Стаття надійшла до редакції 27.06.2014 р.

УДК 351

Бондарчук Н. В.,

д.держ.упр., професор кафедри обліку і аудиту

Пугач А. М., к.т.н., доцент кафедри сільськогосподарських машин

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпропетровськ

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ

Bondarchuk N.,

Теоретико-методологічні аспекти державного управління

Doctor of Public Administration, Professor, Accounting and Auditing Department
Pugach A., Ph.D., assistant professor of Agricultural Machines Department,
Dnepropetrovsk State Agrarian-Economic University, Dnepropetrovsk

THE STATE SUPPORT RURAL DEVELOPMENT

В статті розглянуто основні механізми державної підтримки сільського розвитку, проаналізовано ефективність їх застосування та запропоновано шляхи удосконалення.

В статье рассмотрены основные механизмы государственной поддержки сельского развития, проанализирована эффективность их применения и предложены пути усовершенствования.

The article describes the basic mechanisms of state support for rural development, analyzed the effectiveness of their use and ways to improve.

Ключові слова: механізми, державна підтримка, сільський розвиток, аграрна політика, державна стратегія сільського розвитку.

Ключевые слова: механизмы, государственная поддержка, сельское развитие, аграрная политика, государственная стратегия сельского развития.

Keywords: mechanisms, government support, rural development, agricultural policy, national strategy for rural development.

Постановка проблеми

Останнім часом державні заходи спрямовані на комплексний розвиток сільських територій. Зростає розуміння того, що ефективність окремих заходів можна підвищити за рахунок інших заходів. Саме тому виникає необхідність розробки програм стійкого сільського розвитку, що включають у себе не лише питання розвитку малого підприємництва, але й розвиток сільського самоврядування, створення фондів фінансової підтримки села, інформаційно-консультаційне обслуговування, розвиток ринкової інфраструктури, взаємодія малих форм власності з великими інтеграторами тощо.

Нині велика кількість програмних документів розробляються з метою активізації державної підтримки розвитку аграрного сектору. Зокрема, у Концепції комплексної програми аграрного та сільського розвитку України, яка розроблена відповідно до Положень Програми Уряду «Назустріч людям», відзначається що основними напрямками виконання Програми є запровадження дієвих механізмів державного (у тому числі бюджетного) регулювання в АПК через створення механізмів державної підтримки аграрного виробника окремих галузей сільськогосподарського виробництва та розвитку територій. У загальнодержавній Комплексній програм підтримки та розвитку українського села «Добробут через аграрний розвиток» відзначається, що основними цілями Програми є визначення стратегічних пріоритетів за рахунок збалансованого використання ринкових та державних механізмів регулювання [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Серед вчених, які приділили увагу теоретичним та практичним аспектам використання різних механізмів державної підтримки сільського господарства, відомі наукові дослідження: В. Геєця, С. Дем'яненка, А. Діброва, С. Зорі, І. Кобута, М. Корецького, М. Латиніна, С. Майстра, К. Мельника, О. Могильного, Т. Олійник, П. Саблука.

Методика досліджень. Тим не менш, теоретичні та методологічні аспекти проблеми застосування різних важелів механізму державної підтримки залишаються недостатньо дослідженими і потребують поглибленого опрацювання.

Мета статті

Розглянути існуючі механізми державної підтримки сільського розвитку та намітити основні напрями їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу

Найважливішою складовою державної політики є не просто аграрна політика, а політика сільського розвитку, яку варто розглядати як сукупність цільових настанов органів влади по забезпеченню ефективної державної підтримки сільського розвитку, забезпеченню соціальних умов життя сільського населення й демографічного розвитку, екологічної безпеки й збереження історико-культурної спадщини. У зв'язку з цим виникає питання про тісний взаємозв'язок між державою та її регіонами.

Існуюча модель розвитку заснована на принципі взаємозв'язку держави з регіонами. У цій моделі державну допомогу у великому обсязі одержують

тільки «сильні» регіони, які здатні ефективно вирішувати питання з «центром».

Координація механізмів державної підтримки, на жаль, далека від ідеалу. У першу чергу, через недосконалість нормативно-правової бази як на регіональному, так і на державному рівні.

Необхідність державної підтримки сільського розвитку обумовлена безліччю причин, серед яких основними є: забезпечення продовольчої безпеки; підвищення рівня і якості життя населення (особливо в сільській місцевості); екологічна безпека [2].

Державна підтримка сільськогосподарського виробництва в Україні має бути спрямована на отримання прибутковості виробництва на рівні, що забезпечує розширене відтворення, створення сприятливих соціальних умов життя сільських жителів та покращення добробуту їхніх сімей, для забезпечення комплексного розвитку сільських територій, забезпечення агропродовольчої безпеки України, розширення експортного потенціалу країни.

Державна підтримка здійснюється за такими напрямками: цінове регулювання; субсидії та дотації на виробництво та придбання ресурсів; фінансово-кредитна підтримка; податкове стимулювання; спеціалізована підтримка за окремими напрямками та програмами.

Розглянемо основні напрями удосконалення основних механізмів державної підтримки.

1. *Інституціонально-правові механізми* включають розробку та прийняття державних законів та нормативних актів, які стосуються сільського розвитку конкретного регіону, а також створення та удосконалення інститутів для вирішення організаційних питань на різних рівнях.

На жаль нині законодавче забезпечення сільського розвитку є непослідовним та несистемним. Отже, нагальною потребою є необхідність узгодження між собою вже існуючих нормативних документів та відповідного їх оновлення, яке буде відповідати сучасним стандартам.

Серед таких нормативних документів можна виокремити наступні.

1. Закон України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» від 17.10.1990р. Закон є чинним та визначає основні заходи щодо соціального розвитку села [3]. Незважаючи на чинність даного закону фактично не виконуються низка норм, які мали б забезпечити пріоритетність питань розвитку села при розробці та прийнятті інших нормативних актів та державних програм.

2. Указ Президента України «Про основні засади розвитку соціальної сфери села», в якому визначено основні засади розвитку соціальної сфери села [11].

Норми даного нормативного документу мають бути враховані в процесі визначення стратегічних напрямів розвитку економіки, підготовки та виконання державних, галузевих і регіональних програм та розробки нормативно-правових актів з питань соціально-економічного розвитку держави. Але даний документ, як і попередній є рамковим.

3. Закон України «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 років» № 2238-III від 18 січня 2001 р. [4]. Цей нормативний документ і досі є чинним, враховуючи строки застосування даного документа. Даний Закон визначає економічно-фінансові важелі розвитку сільського господарства.

4. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від № 1877-IV 24 червня 2004 р. Закон нині є чинним, та використовується при формуванні економічної та бюджетної політики, а точніше для включення в бюджет великих сум «на підтримку сільського господарства» [5].

5. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми соціального розвитку села на період до 2011 року» № 573-р від 10 серпня 2004 [9]. Концепція не реалізована, а відповідна програма на державному рівні не затверджена. Однак формально документ досі залишається чинним.

6. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» № 2982-IV від 18 жовтня 2005 р. Закон чинний. За своїм змістом Закон є засадничим, рамковим [6]. У ньому визначені мета («збереження селянства як носія української ідентичності, культури і духовності нації»), пріоритети аграрної політики та шляхи їх досягнення. Однак реалізація цього акта потребує відповідного нормативно-правового забезпечення, якого досі немає. Фактично Закон не працює.

Як видно кожен з перерахованих нормативних актів носить рамковий характер та майже не узгоджений один з одним.

На наш погляд, з метою ефективної державної підтримки сільського розвитку, а також з метою розробки заходів й особливих напрямів з урахуванням специфіки регіонів необхідно розробити й прийняти Закон України «Про сільське господарство». Даний закон створить правове поле по визначенню таких питань як: визначення соціально-економічних основ організації сільського господарства України; створення сприятливих економічних умов для його ефективного розвитку, як пріоритетної галузі економіки, з метою гарантування продовольчої безпеки, необхідного сировинного забезпечення інших галузей; нарощування експортного потенціалу; створення належних умов проживання в сільській місцевості та комплексного

Теоретико-методологічні аспекти державного управління

розвитку сільських територій.

2. *Фінансові механізми* сполучають в собі систему заходів, спрямованих на підвищення доступу одержувачів державної допомоги до фінансових і кредитних ресурсів за допомогою планування бюджетів, розширення спектра позабюджетних джерел. Державна фінансова підтримка є складовою державної координації ринкового механізму в аграрній сфері.

Заходи бюджетної підтримки в цей час здійснюються за такими напрямками:

- виробничі дотації товаровиробникам (пряма бюджетна підтримка в розрізі рослинництва та тваринництва);

- субсидії на придбання ресурсів (компенсація частини здійснених інвестицій (у рамках цільових програм, зокрема, будівництва ферм та тепличних комплексів тощо);

- стимулювання технічного переоснащення господарств агропромислового сектору, зокрема машинобудівною продукцією на основі лізингу; здійснення цінового регулювання аграрного ринку;

- підтримка окремих форм господарювання на селі – фермерства, кредитної кооперації, дорадництва; фінансування заходів щодо розвитку соціальної сфери;

- кредитування витрат аграрного сектора;

- спеціалізована підтримка за окремими напрямками та програмами [5].

Розміри державної фінансової допомоги визначають ступінь розвитку сільськогосподарського виробництва й сільських територій у кожному регіоні, однак відсутність регламенту в розподілі бюджетних коштів не може відбитися позитивно на збереженні й відновленні сільських територій з низьким соціально-економічним потенціалом.

Недосконалість існуючого механізму фінансування виражається наявністю наступних проблем:

- відсутністю законодавчо встановлених стандартів забезпеченості сільського населення суспільними послугами, що не дозволяє обґрунтовано планувати й фінансувати програми сільського розвитку;

- припинення дії важливих державних цільових програм, внаслідок чого окремі напрями державно підтримки сільського господарства припинили існування. Так, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про скорочення кількості та укрупнення державних цільових програм», з червня 2011 р. втратили чинність Державна цільова економічна програма підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 р. та Державна цільова програма створення оптових ринків сільськогосподарської продукції, які діяли з 2009 р.

- у сільських районах розвивається, в основному, банківська, а не кооперативна форма кредиту, що не дозволяє сформувати повноцінне місцеве фінансово-

кредитне господарство. Банки, орієнтуються, насамперед, на інтереси своєї системи, а не місцевого співтовариства. Ресурси, залучені ними від місцевих вкладників, попадають і розчиняються в загальних фінансових потоках і лише частково задовольняють місцеві потреби;

Для покращення стану сільських територій з низьким соціально-економічним потенціалом необхідно:

- формувати бюджети всіх рівнів з урахуванням вирішення завдань сільського розвитку;

- визначити державні мінімальні соціальні стандарти, які повинні бути в основі розрахунків мінімальних місцевих бюджетів;

- залучити фінансові кошти з позабюджетних джерел;

- збільшити частку грантової підтримки сільськогосподарських виробників, надання грантів у рамках соціального розвитку села, розробка «пілотних» проектів;

- стимулювати розвиток дрібних форм господарювання, сільськогосподарської кооперації.

- Удосконалення фінансового механізму можливо не тільки за рахунок існуючої банківської системи, але й за рахунок інших фінансових інститутів, що найбільш повно відповідають потребам середніх і дрібних сільськогосподарських товаровиробників й інших сільських підприємців.

3. *Інформаційні механізми* включають здійснення інформаційної підтримки, удосконалення системи організації статистичного спостереження за процесами сільського розвитку на локальному й загальнодержавному рівнях. Одним з напрямів удосконалення інформаційних механізмів є створення інформаційно-консультаційних служб з сільського розвитку в сільській місцевості. Державна стратегія сільського розвитку припускає підвищення якості життя сільського населення на основі комплексного вирішення економічних, правових і соціальних завдань у кризовий період. Отже, здійснення навчальних заходів щодо програм сільського розвитку через систему інформаційно-консультаційних служб є досить актуальним на сучасному етапі і може проходити у формі навчальних семінарів для викладачів і слухачів різного рангу по широкому спектру проблем: від земельних відносин і реформування неплатоспроможних сільськогосподарських підприємств до організації малого бізнесу й сільського туризму.

Удосконалення механізмів державної підтримки безсумнівно повинне ґрунтуватися не лише на вітчизняному досвіді, але й на досвіді розвинених країн. Враховуючі це пропонуємо наступні напрями удосконалення механізмів державної підтримки.

1. Різнобічний розвиток структури

Теоретико-методологічні аспекти державного управління

сільськогосподарського виробництва шляхом використання місцевих ресурсів, заохочення місцевих й особистих ініціатив, диверсифікованості сільськогосподарського виробництва, розширення сфери послуг з урахуванням екологічних проблем.

2. Відстеження тенденцій у зміні чисельності працівників з урахуванням розташування сільськогосподарських підприємств, заснованих на територіальному аспекті (близькість міста й сільської місцевості, розширення приміських зон, урбанізація сільської місцевості).

3. Регулювання напрямів використання бюджетних коштів (не у великомасштабні проекти, а на підтримку сільськогосподарських підприємств середнього рівня).

4. У реалізації державних та регіональних програм сільського розвитку, центральну роль необхідно відводити людині, людському капіталу (people-centred approach) і широкій участі населення в плануванні, управлінні та реалізації програм. Це може бути участь людей – сільських лідерів й активістів, і партнерство з місцевими асоціаціями підприємців, з місцевими громадськими організаціями й іншими місцевими інститутами цивільного суспільства, наприклад фермерськими союзами. Всі ці форми можуть бути використані в наших умовах. Кожна із цих форм вносить свій внесок у реалізацію державної та регіональної програми сільського розвитку.

Незважаючи на свої очевидні переваги, принцип державно-приватного партнерства на жаль майже не використовується на практиці сільськими й районними адміністраціями. Це може бути пов'язано як з інерцією стереотипів управлінської поведінки, слабкою ініціативністю сільських жителів. Вирішувати ж місцеві проблеми соціального характеру з центру неможливо. При вирішенні некомерційними організаціями окремих проблем населення відкривається більш широке поле діяльності.

Діяльність некомерційних організацій дозволяє вирішувати завдання, які недостатньо вирішуються офіційними соціальними службами. Некомерційні організації забезпечують широку взаємодію з громадськістю, інформування населення про існуючі можливості вирішення соціально значимих проблем. Важливою умовою для діяльності є можливість використання коштів грантів. Для більш широкого використання потенціалу некомерційних організацій необхідне створення регіональних грантових фондів або грантових програм.

Розвиток таких організацій з погляду конструктивної взаємодії з органами місцевого самоврядування дозволяє не тільки вирішувати деякі проблеми розвитку територій, але й переборювати розрив соціальних зв'язків, згубний для сільських співтовариств. Відновлення мереж соціальної взаємодії шляхом

розвитку некомерційних організацій сприяє консолідації місцевих співтовариств і нормалізації соціально-психологічного клімату.

6. У нашій країні як і раніше екологічному аспекту призначають незначну роль. Хоча, на наш погляд екологічна ситуація нині є визначальною у розвитку сільських територій й істотно впливає на якість життя населення. Однак фактом залишається те, що сільські цінності розглядаються як побічне явище сільськогосподарської діяльності (лісівництво й сільське господарство) або як суспільні товари, доступні для всіх, часто робить важким будувати повноцінні економічні відносини.

Розвиток сільського туризму, як елемента використання позитивних екстерналій сільської місцевості, сприймається як спосіб підтримки зайнятості й створення нових робочих місць, підтримки системи транспорту, послуг і збереження природних і культурних ресурсів. Далеко не всі сільські райони можуть успішно розвинути сільський туризм.

Інша стратегія на основі сприятливих умов полягає в тому, щоб створити умови по просуванню унікальних продуктів, пов'язаних з особливостями сільської місцевості, з метою завоювання ринкової ніші. У густо населених районах можна використати місцеві ринки біля міських центрів. Віддалені сільські території можуть використати місцеві продукти й ремесла, щоб також ідентифікувати регіон та розвинути його.

Органи влади можуть стимулювати заходи щодо створення ярликів якості унікальної продукції із системами перевірки, гарантії, зв'язку між продуктом і його особливостями (місце виробництва, місцеві навички тощо).

Висновки

Розмаїтість сільських територій України робить скрутним проектування державної політики сільського розвитку через те, що не може взяти до уваги певні потреби – конкретного регіону в місцевому масштабі. Традиційні проблеми, пов'язані з фінансовим федералізмом, мають на увазі активну роль державних органів різних рівнів (місцевий, регіональний, національний). Залежно від обраного ступеня децентралізації, органи місцевої влади на низьких рівнях усе більше наділяються новими повноваженнями й повинні справлятися з більшою кількістю проблем.

Література:

1. Державна політика фінансової підтримки розвитку аграрного сектору АПК: монографія [Дем'яненко М.Я., Саблук П.Т., Скупий В.М. та ін.]; за ред. М.Я. Дем'яненка. – К. : ННЦ ІАЕ, 2011. – 372 с.
2. Діброва А.Д. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва: теорія, методологія, практика. / А.Д. Діброва. - К. : ВПД „Формат”, 2008. – 488 с.

3. Закон України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» № 400-XII від 17.10.1990 р. [Електронний ресурс]// Сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/400-12>

4. Закон України «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 років» № 2238-III від 18 січня 2001 р [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2238-14>

5. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від № 1877-IV 24 червня 2004 р [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>

6. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» від 18 жовтня 2005 р. № 2982-IV [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2982-15>

7. Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» № 4391-17 від 09.02.2012 р. [Електронний ресурс]// Сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4391-17>.

8. Майстро С.В. Напрями державної підтримки аграрного сектора та її вплив на конкурентоспроможність продукції на світовому ринку [Електронний ресурс]: / С.В. Майстро. - Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/galuz/05msvpsr.pdf>.

9. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми соціального розвитку села на період до 2011 року» № 573-р від 10 серпня 2004 [Електронний ресурс]// Сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/573.-2004-p>

10. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року [Електронний ресурс] / за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. - К.: ІАЕ, 2012. - 182 с. - Режим доступу : <http://agroua.net/docs/strateg.pdf>

11. Указ Президента України «Про основні засади розвитку соціальної сфери села» № 640/2002 від 15.07.2002 [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/640/2002>

12. Українська модель аграрного розвитку та її соціо економічна переорієнтація : наук. доп. / [О.М.Бородіна, В.М.Гець, А.О.Гуторов та ін.]. – К.: Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2012. – 56 с.

References:

1. Derzhavna polityka finansovoyi pidtrymky rozvytku ahrarnoho sektoru APK: monohrafiya [Dem"yanenko M.Ya., Sabluk P.T., Skupyy V.M. ta in.]; za red. M.Ya.Dem"yanenka. – К. :

NNTs IAE, 2011. – 372 s.

2. Dibrova A.D. (2008). Derzhavne rehulyuvannya sil's'kohospodars'koho vyrobnytstva: teoriya, metodolohiya, praktyka. / A.D. Dibrova. - K. : VPD „Format”, 2008. – 488 s.

3. Zakon Ukrayiny «Pro priorytetnist' sotsial'noho rozvytku sela ta ahropromyslovoho kompleksu v narodnomu hospodarstvi» # 400-KhII vid 17.10.1990 r. [Elektronnyy resurs]// Sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. - Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/400-12>

4. Zakon Ukrayiny «Pro stymulyuvannya rozvytku sil's'koho hospodarstva na period 2001-2004 rokov» # 2238-III vid 18 sichnya 2001 r [Elektronnyy resurs] // Sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. - Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2238-14>

5. Zakon Ukrayiny «Pro derzhavnu pidtrymku sil's'koho hospodarstva Ukrayiny» vid # 1877-IV 24 chervnya 2004 r [Elektronnyy resurs] // Sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. - Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>

6. Zakon Ukrayiny «Pro osnovni zasady derzhavnoyi ahrarnoyi polityky na period do 2015 roku» vid 18 zhovtnya 2005 r. # 2982-IV [Elektronnyy resurs] // Sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. - Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2982-15>

7. Zakon Ukrayiny «Pro osoblyvosti strakhuvannya sil's'kohospodars'koyi produktsiyi z derzhavnoyi pidtrymkoyu» # 4391-17 vid 09.02.2012 r. [Elektronnyy resurs]// Sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. - Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4391-17>.

8. Maystro S.V. Napryamy derzhavnoyi pidtrymky ahrarnoho sektora ta yiyi vplyv na konkurentospromozhnist' produktsiyi na svitovomu rynku [Elektronnyy resurs]: / S.V. Maystro. - Rezhym dostupu: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/galuz/05msvpsr.pdf>.

9. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny «Pro skhvalennya Kontseptsiyi Zahal'noderzhavnoyi prohramy sotsial'noho rozvytku sela na period do 2011 roku» # 573-r vid 10 serpnya 2004 [Elektronnyy resurs]// Sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. - Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/573-2004-r>.

10. Stratehichni napryamy rozvytku sil's'koho hospodarstva Ukrayiny na period do 2020 roku [Elektronnyy resurs] / za red. Yu. O. Lupenka, V. Ya. Mesel'-Veselyaka. - K.: IAE, 2012. - 182 s. - Rezhym dostupu : <http://agroua.net/docs/strateg.pdf>.

11. Ukaz Prezydenta Ukrayiny «Pro osnovni zasady rozvytku sotsial'noyi sfery sela» # 640/2002 vid 15.07.2002 [Elektronnyy resurs] // Sayt Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. - Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/640/2002>.

12. Ukrayins'ka model' ahrarnoho rozvytku ta yiyi sotsioekonomichna pereoriyentatsiya : nauk. dop. / [O.M.Borodina, V.M.Heyets', A.O.Hutorov ta in.]. – K.: Instytut ekonomiky ta prohnozuvannya NAN Ukrayiny, 2012. – 56 s. *Стаття надійшла до редакції 27.06.2014 р.*